

Капінос Аліна,
концертмейстерка вищої категорії,
Полтавська школа мистецтв
«Мала академія мистецтв»
імені Раїси Кириченко,
Литвиненко Олена,
викладачка Полтавської школи мистецтв
«Мала академія мистецтв»
імені Раїси Кириченко,
Близнюк Тетяна,
викладачка Полтавської школи мистецтв
«Мала академія мистецтв»
імені Раїси Кириченко (м. Полтава)

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ, РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ І КОМУНІКАТИВНИХ ЯКОСТЕЙ ДИТИНИ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОЇ КАЗКИ-ГРИ

***Анотація.** У статті розглянуто принципи естетичного виховання, розвитку інтелектуальних і комунікативних якостей дитини засобами музичної казки-гри, розкрито форми та основні методичні підходи.*

***Ключові слова:** всебічний, гармонічний, музичний розвиток, ігрова діяльність, емоції, навколишній світ.*

***Постановка проблеми.** В українській родині зроду-віку привчали малят бути добрими, чемними, шанувати батьків, бабусь, дідусів, любити навколишній світ – рослини, дерева, тварини, а головне – зберегти свою душу чистою, мов вранішня роса. На жаль, ці традиції наших мудрих пращурів сьогодні призабуті. Скільки жорстокості бачать наші діти на вулицях, телеекранах тощо. А все це не минає безслідно, адже дитина дуже глибоко сприймає і добре, і погане.*

***Виклад основного матеріалу.** У наш час, коли відбувається відродження всіх сфер життя українського суспільства, невід'ємною його частиною є національна система виховання. В основу виховання покладені загальнолюдські та національні цінності, які є надбанням українського народу.*

Головною метою виховання є всебічний і гармонійний розвиток людини. Це надзвичайно складний процес. Людина, як особистість, перебуває в постійному розвитку. Протягом всього життя вона зазнає чималих змін, та особливо інтенсивно вони відбуваються в дитинстві. Роберт Берн, засновник психологічної теорії про внутрішній стан людини, зазначав: «Усі ми родом з дитинства... у кожному з нас причаїлася дитина. Ця внутрішня дитина відсвічує досвід дитинства й говорить мовою переживань, вражень, почуттів. Завдяки їм людині притаманна творчість, спонтанність, безпосередність реакції, здатність до гри в найкращому розумінні цього слова».

Саме в дитинстві, як у ніякому іншому віці, людина здатна глибоко відчувати і переживати, захоплюватись і дивуватись, яскраво і безпосередньо виражати свої емоції, безмежно фантазувати. Ось чому в цей період на неї через мистецтво можна якомога сильніше і природніше вплинути, використовуючи в процесі навчання і виховання саме її вікові особливості. Природна активність дітей створює основу для цілеспрямованого формування в них необхідної системи потреб, мотивів і цілей.

Діти, виконуючи різноманітні ролі, засвоюють найважливіші соціальні функції людини, оволодівають основами стосунків між людьми, певними правилами і нормами поведінки особистості в суспільстві. Відомо, що прищеплення моральних цінностей є основою будь-якої системи виховання й освіти. «Д. Б. Ельконін вважає, що роль ігрової діяльності винятково важлива в моральному розвитку дитини. Ґрунтуючись на тому, що моральний, як і творчий, потенціал закладається з дитинства, слід зосереджувати зусилля на розвитку в дітей здатності як до самореалізації, так і до вміння враховувати бажання інших дітей» [2, с. 3]. Відбувається формування перших уявлень про добро і зло, які стають своєрідними внутрішніми «моральними інстанціями» дітей.

Гра створює умови, за яких дитина краще зосереджується, більше запам'ятовує. Значним є вплив рольової гри на розвиток інтелекту дитини та

її мовлення. Спочатку дитина вчиться узагальнювати предмети та дії, а далі поступово переходить до мислення уявленнями. В ігровій діяльності дитина вступає в більш активні взаємовідносини з однолітками. Конкретні умови гри вимагають від неї вольових зусиль для того, щоб свідомо керувати своєю поведінкою, підпорядковуватися певним правилам, обов'язковим для всіх, виконувати певні дії. Оволодіння рольовою грою та вивчення ролей будь-якої казки – міні-вистави мають багато спільного. Це своєрідний багатоаспектний процес навчання та виховання дитини. Музична казка-гра поєднує навчання з музичним та естетичним вихованням. Доктор С. П. Торанс (США), який досліджував інтелект і творчі здібності людини, розробив «ключ» для визначення ступеню обдарованості дитини.

Діти дуже люблять театралізовані ігри. Про це переконливо свідчать щасливі посмішки, радісні обличчя й палаючі очі після закінчення вистави, вони із задоволенням перевтілюються в той чи інший образ. Вони сміються, коли сміються персонажі, сумують разом із ними. Але ж яка ігрова або театральна-ігрова діяльність може існувати без музики? Музика допомагає передати характер кожного образу казки, спонукає дітей до імітації рухів різних персонажів.

Театралізована гра завдяки використанню музики стає більш виразною, творчою, досконалою. У свою чергу, музичні казки, інсценізації активізують процес розвитку музичних здібностей. Вибираючи матеріал для роботи над інсценізацією, музичною казкою, педагог керується певними критеріями: виховною цінністю і привабливістю змісту, красою музики і доступністю для дітей.

Як правило, казка несе певне виховне навантаження. Мораль або підкреслена діями героїв, або міститься в мовній чи пісенній формі. Треба уважно аналізувати особливості поетичних та музичних образів казки. У них найчастіше діють персонажі з природного та тваринного світу, тому це впливає на виховання бережливого ставлення до рослин, тварин, трепетного відчуття краси природи. Мотиви боротьби добра зі злом, наявність

негативних персонажів динамізують дію. Але є в психології таке поняття, як «самоідентифікація», тобто ототожнення себе з діючим персонажем. Тому при розподілі ролей обов'язково слід враховувати цю особливість, дуже уважно й обережно уникати дискомфортних ситуацій в роботі з маленькими артистами.

З перших музичних кроків повинна починатись турбота про змістовність і красу мови, співу. Тут є великий простір для мовної творчості. Потрібно створювати умови для додавання слів або створення віршів для персонажів. Важливо використовувати ігровий матеріал для активного включення в роботу мовного механізму (глотка, рот, ніс). У кожній казці знайдеться вокальний або інструментальний номер, який дозволить увести в дію вправи-скоромовки, або спів-вправу у вигляді приспіву, або фрагмент, створений із дітьми.

Висновки. Широко відома роль музичного виховання як унікального засобу формування єдності емоційності та інтелектуальної сфер психіки дитини, його впливу на пізнавальний розвиток дитини. Тому постійно триває пошук нових організаційних форм та ефективних систем в галузі музичної освіти та виховання. Потребують осучаснення та розширення, збагачення новими жанрами та видами роботи різноманітні навчально-виховні програми.

Список використаних джерел

1. Васіна В. А., Серєда С. О. Виховання дітей засобами музики // Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2016. № 4 (47).
2. Келіна Н. Л., Овчаренко Л. В. Музично-театралізовані ігри : Колосок. Харків : «Скорпіон», 2005. 64 с.
3. Пономаренко М. Подарунок Мальви. Сценарії міні-вистав. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2006. 56 с.